

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ

Голопич І. М., Шутко Д. О.

Науковий керівник – ст. викладач Голопич І. М.

Харківський національний університет внутрішніх справ
(61080, Харків, пр. Ландау, 27, каф. українознавства, тел. (057) 73-98-391

E-mail: innagolopych@gmail.com

The article deals with the problem of the loss of communication skills, acquired while studying, by patrol police in the process of performing military service. Measures to restore, maintain and improve the level of the culture of speech of a police officer, which he should use while performing his official duties are proposed. The emphasis is on the need to use such measures in order to maintain the image of the policeman and the entire law-enforcement system in society.

Питання мовної культури правоохоронця завжди є актуальним у нашому суспільстві. У зв'язку з цим пропонується розглянути проблему комунікативного виховання осіб, які навчаються і працюють в системі МВС, засвоєння ними моральних та духовних цінностей народу в процесі здобуття освіти, що у подальшому впливає на формування інтелігентності особистості, її відкритості, контактності, культури поведінки та мовлення, які є вкрай важливими у професійній сфері.

Формування комунікативних якостей правоохоронців, з одного боку, видається простим завданням – бери методику викладання мови і виховуй навички комунікації, а з іншого боку – це надзвичайно складно, беручи до уваги систему в якій знаходяться курсанти та слухачі, їхнє спілкування з різними вихователями й наставниками, що працювали в практичних органах і лексичний запас яких зазнав певних змін під впливом професійної деформації.

Відомо, що людина не народжується культурною, вона стає нею у процесі соціалізації й освіти. Це важка щоденна праця над собою, докладання чималих зусиль із метою досягнення певного культурного рівня. Більшою частиною все це молодь переймає від своїх наставників, учителів, які не просто навчають і виховують, а також є прикладом для наслідування.

Під час останніх реформ, які відбувались у системі МВС України, робився акцент на тому, що взаємовідносини з населенням вимагають від поліцейських високої культури спілкування, формування свідомої національно-мовної особистості. У зв'язку з цим у навчальну програму підготовки патрульних поліцейських було введено дисципліну «Ефективна комунікація», у якій дається багато корисних, практичних порад для здійснення комунікативних заходів із населенням. Однак найбільшою проблемою цього курсу було те, що за чотири академічних години не можливо набуті знання і навички з комунікації довести до їх автоматичного вживання. У цьому можна переконатися, якщо простежити за динамікою

уживання правоохоронцями методів ефективної комунікації. Якщо в перші місяці роботи патрульних поліцейських ми бачили, що вони старанно користуються цими методами й порадами та послуговуються ними у своєму спілкуванні, то тепер, через три роки, ми, на превеликий жаль, можемо констатувати, що ці набуті знання вони майже зовсім не використовують у своїй професійній діяльності.

Тут доречним буде нагадати, як спочатку рівень довіри населення до поліцейських значно виріс, і всі захоплювались їх ввічливістю і навичками комунікації, навіть пробачали недостатнє знання законодавчої бази, бо вважалось, що людина, яка демонструє високий культурний рівень, що проявляється саме у спілкуванні, згодом здатна вивчити будь-які закони. Сьогодні ж імідж правоохоронця знов набув багатьох негативних рис, які стосуються низького професіоналізму, слабкої фізичної підготовки, недостатнього рівня загальної освіченості й надзвичайно незадовільної мовної культури.

Тут мимохіть напрашується висновок, що у правоохоронців, які потрапляють з навчального закладу в систему практичних органів МВС сходять нанівець всі набуті знання з культури мовної комунікації, бо вони потрапляють в оточення з іншою мовою, яка, по-перше, дуже далека від літературної, а по-друге, зазнавши впливу професійної деформації перестає відповідати поняттю культурної.

Таку «культуру мовлення» ми можемо спостерігати у виступах керівників МВС по телебаченню, в інтерв'ю з поліцейськими молодшого офіцерського складу, у повідомленнях із місця події або скоєння злочину, у яких відверто демонструється низький рівень володіння державною мовою. Причому вживання росіянізмів, слів-кальок, простомовних покручів самих правоохоронців абсолютно не бентежать. А між тим, не слід забувати, що поліцейські є безпосередніми представниками державної влади, які постійно знаходяться в центрі уваги, здійснюють інформаційний зв'язок із суспільством. Їх постійно оцінюють за багатьма критеріями, від морально-етичних норм поведінки до мовної компетенції, і будь-які порушення цих норм відразу отримують негативну публічну реакцію. Суспільство вимагає від поліцейських освіченості, моральності, професійності й володіння мовною культурою.

Наслідком нехтування цими вимогами є втрата іміджу та рівня довіри населення до працівників правоохоронних органів.

Отже, виховання мовної культури поліцейських має стати загальнодержавною метою. Для цього необхідно проводити щорічні курси підвищення кваліфікації, де правоохоронці будуть проходити мовну підготовку і вдосконалювати свої знання з державної мови, тим самим впроваджуючи в життя статтю 10 Конституції України і сприяти функціонуванню української мови в усіх сферах суспільного життя.